

Original Research

The Investigation of Effective Economic Factors on Success of Iran's Soccer Premier League Teams

Leili Qorbani Mourineh*¹, Frahad Khodadad Kashi², Alibagher Nazarian³

1. Msc in Economics, Payam-Noor, Karaj, Iran

2. Professor in Economics, Payam-Noor, Tehran, Iran

3. Assistant Professor in Physical Education and Sport Sciences, Payam-Noor, Tehran, Iran

Received: 2019/05/05

Revised: 2019/05/15

Accepted: 2019/06/06

Abstract

Introduction & Purpose: The aim of this study was to investigate the effective economic factors on success of Iran's soccer premier league teams. This was a practical and causal study. Data of 32 teams during 1394 and 1395 years collect. Data of 32 teams during 1394 and 1395 years collect.

Methodology: Information of soccer league organization, Central Bank, Varzesh 3, Navad and interview with Club's manager and Public relation officers were used to collect data. E Views Software (Version 9), Multiple Regression test and Logistic were used to analyzed data. Level of significance was 0.05.

Results: Results of the study show that team's expenses, investment on basic teams and more fans have positive and significance effects on team success($P \leq 0.05$) but financial support, the location of teams, foreign and level of education of teams coaches haven't significant effects on success($P > 0.05$).

Conclusion: With regarding to team's expenses to engage top players, professional team staffs and more facilities and also try to absorb more fans and investment on basic teams (as a support teams for man team), it can conclude that the other teams can imitate this model of successful teams to reach success and prevent expense wasting and finally fall team to lower levels and minimizing financials losses.

Keywords: Sport Success, Sport Economics, Club, Sport Investment.

Citation: Qorbani Mourineh Leili, Khodadad Kashi Frahad, Nazarian Alibagher, The Investigation of Effective Economic Factors on Success of Iran's Soccer Premier League Teams, Volume 2, Number 2, Summer 2019, Pages 150-160.

* **Corresponding Author:** Leili Qorbani Mourineh, Msc in Economics, Payam-Noor, Karaj, Iran

Email: lb.nq@yahoo.com

ارزیابی عوامل اقتصادی مؤثر در موفقیت ورزشی تیم‌های لیگ برتر فوتبال ایران

لیلی قربانی مورینه*^۱، فرهاد خداداد کاشی^۲، علی باقر نظریان^۳

۱. کارشناسی ارشد اقتصاد، پیام نور، کرج، ایران

۲. استاد اقتصاد، پیام نور، تهران، ایران

۳. استادیار تربیت بدنی و علوم ورزشی، پیام نور، تهران، ایران

دریافت مقاله: ۹۸/۰۲/۱۵ بازنگری مقاله: ۹۸/۰۲/۲۵ پذیرش مقاله: ۹۸/۰۳/۱۶

چکیده

مقدمه و هدف: هدف از مطالعه حاضر ارزیابی عوامل اقتصادی مؤثر در موفقیت ورزشی تیم‌های لیگ برتر فوتبال ایران بود. پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی، از حیث ماهیت، تبیینی (علی) است. جامعه آماری پژوهش شامل ۳۲ تیم لیگ برتر فوتبال کشور در سال‌های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ بودند.

روش شناسی: جهت جمع‌آوری داده‌ها از اطلاعات موجود در سایت‌های سازمان لیگ، بانک مرکزی، ورزش ۳، نود و همچنین مصاحبه با مدیران و روابط عمومی‌های باشگاه‌ها منتخب استفاده شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون رگرسیون چندگانه و لجستیک در نرم‌افزار E Views (نسخه ۹) در سطح ۰/۵ استفاده گردید.

نتایج: نتایج نشان داد که میزان اعتبار تیم‌ها، سرمایه‌گذاری در تیم‌های پایه و وجود هوادار بیشتر در ورزشگاه، اثری مثبت و معنادار بر موفقیت آن‌ها داشته ($P \leq 0/05$)، اما میزان حمایت مالی، شهر محل استقرار تیم‌ها، تحصیلات کادر فنی و برخورداری از مربی خارجی بر موفقیت تیم‌ها اثری معنادار نداشته است ($P > 0/05$).

نتیجه گیری: بنابراین می‌توان گفت که با توجه به نقش مثبت میزان اعتبار تیم‌ها در به خدمت گرفتن بازیکنان، کادر فنی و همچنین امکانات بهتر و به تبع آن تلاش برای جذب هواداران بیشتر و همچنین سرمایه‌گذاری در تیم‌های پایه به عنوان پشتوانه‌ای برای تیم‌های بزرگ‌سال، می‌توان بیان کرد سایر تیم‌ها نیز می‌توانند با الگو گرفتن از تیم‌های موفق و الگو گرفتن از روش آن‌ها در کسب موفقیت تلاش نموده و از طرفی از هدر رفت هزینه‌ها و سقوط به سطوح پایین‌تر که با ضررهای مالی فراوانی همراه می‌باشند، جلوگیری نمایند.

واژگان کلیدی: موفقیت ورزشی، اقتصاد ورزش، باشگاه‌داری، سرمایه‌گذاری ورزشی.

ارجاع: قربانی مورینه لیلی، خداداد فرهاد، نظریان علی باقر، ارزیابی عوامل اقتصادی مؤثر در موفقیت ورزشی تیم‌های لیگ برتر فوتبال ایران،

مجله علوم حرکتی و رفتاری، دوره ۲، شماره ۲، تابستان ۱۳۹۸، صفحات ۱۵۰-۱۶۰.

نویسنده مسئول: لیلی قربانی مورینه، کارشناسی ارشد اقتصاد، پیام نور، کرج، ایران

آدرس الکترونیکی: lb.nq@yahoo.com

ورزش، تفریح و سرگرمی به طور بالقوه دارای تأثیر قابل توجهی بر اقتصاد یک کشور است و موفقیت ورزشی از طریق درآمد حاصل از مسابقات منافع مستقیم اقتصادی را ایجاد می‌کند. از طرف دیگر ارتباط ورزش، جوانان، غرور ملی و ارتباطات جمعی همیشه مورد توجه اسناد بالادستی کشور بوده است. یکی از رشته‌های مورد توجه در ایران و جهان فوتبال می‌باشد. این ورزش با جمعیتی بالغ بر ۲۷۰ میلیون ورزشکار به عنوان یکی از ورزش‌های پر جمعیت دنیا مطرح و سالانه بازیکنان جدیدی به آن می‌پیوندند (سایت فیفا، ۲۰۰۷). بدون هیچ تردیدی فوتبال پر بازدیدترین رویداد ورزشی جهان است به طوری که در فینال جام جهانی ۲۰۰۶ آلمان، بیش از ۷۱۵ میلیون نفر بازی را تماشا کردند و این رقم در جام‌های جهانی ۲۰۱۰ و ۲۰۱۴ افزایش داشت. علاوه بر محبوبیت فوتبال در سطح جهان، در ایران نیز این رشته محبوب‌ترین و پرطرفدارترین رشته ورزشی بوده و با توجه به آخرین سرشماری انجام شده توسط مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۵، جمعیت کشور ۷۹ میلیون و ۹۲۶ هزار و ۲۷۰ نفر می‌باشد که از این تعداد حدود ۵۷ میلیون نفر در دامنه‌ی سنی ۱۴ تا ۶۴ سال قرار دارند و بیشترین میزان طرفداران فوتبال در این رده‌ی سنی قرار دارند. این ورزش پرهیجان و پرطرفدار باعث شده که باشگاه‌های زیادی در دنیا روی آن سرمایه‌گذاری‌های کلان انجام دهند تا بتوانند به موفقیت‌های چشمگیر دست یابند و در سایه همین موفقیت‌هاست که طرفداران بی‌شماری به این ورزش جذب شده و سودهای هنگفتی را نصیب صاحبان باشگاه می‌کنند. از طرفی عدم موفقیت به معنای ضرر و از دست دادن سرمایه می‌تواند برای باشگاه و سرمایه‌گذاران زیانبار باشد (بهرام فرد و همکاران، ۱۳۹۲؛ ۱۷۰). امروزه ورزش فوتبال به یک صنعت درآمدزا تبدیل شده و با توجه به علاقه فراوان مردم به آن همواره در کانون توجهات رسانه‌ها، شرکت‌های تجاری و صاحبان دیگر صنایع قرار داشته است. باشگاه‌ها یکی از مهم‌ترین بخش‌های صنعت فوتبال محسوب می‌شوند که ادامه حیات این صنعت وابستگی بسیاری به پابرجا ماندن باشگاه‌ها دارد. باشگاه‌های فوتبال زمانی قادر خواهند بود به حیات خود ادامه دهند که بتوانند هزینه‌های خود را تأمین کرده و درآمدزا باشند و در صورتی که در این راه موفق باشند می‌توانند زیرساخت‌های لازم را برای موفقیت ورزشی باشگاه را فراهم نمایند. اگرچه در فوتبال زمان‌های گذشته، قدرت بدنی نقش قابل توجهی در موفقیت تیم‌ها داشته، اما امروزه عوامل و فاکتورهای مختلف و گسترده‌تری مانند استعداد، پول، امکانات و مسائل فنی،

آن را به صنعتی روبه رشد تبدیل نموده است. موفقیت ورزشی موجب غرور و اعتماد به نفس ملی می‌شود، شناخت عوامل مؤثر در موفقیت ورزشی می‌تواند در امر تدوین برنامه‌های ورزشی در جهت توسعه نیروی انسانی با نگاه به عوامل اقتصادی مؤثر باشد. هر سازمان ورزشی برای پیشبرد برنامه‌ها و پروژه‌های خود نیاز به حمایت مالی دارد، این حمایت‌ها موجب می‌شود تا سازمان ورزشی به آرمان‌های خود نائل شود. علاوه بر حامی مالی جهت در اختیار داشتن کادر قوی، امکانات و تجهیزات ورزشی، اردوها و مسابقات تدارکاتی سطح بالا، پرداخت به موقع دستمزدها، در اختیار داشتن کادر پزشکی و فیزیوتراپی مجرب و ... باشگاه‌ها می‌بایست از وضعیت مالی بالایی برخوردار بوده و ضعف مالی می‌تواند بر روی عوامل مذکور اثرگذار باشند و موفقیت ورزشی تیم و باشگاه را به خطر انداخته و در موارد متعددی با افت تیم‌ها و سقوط به رده‌های پایین‌تر ضررهای مالی زیادی را بر باشگاه تحمیل می‌نماید. در این رابطه شعبانی (۱۳۹۵)، ارتباط بین هزینه و رتبه باشگاه‌ها را بررسی نموده و رابطه معناداری بین دو هزینه و رتبه باشگاه‌های لیگ برتر فوتبال ایران را به دست آوردند و بیان شده که هرچه هزینه تیم‌های لیگ برتر بالاتر رفته رتبه آن‌ها در لیگ کاهش پیدا کرده است. هزینه‌های اداره یک باشگاه فوتبال به دلیل دستمزدهای سنگین بازیکن و مربی هزینه‌های اسکان، رفت و برگشت تیم از مسابقات باعث شده تا مدیران باشگاه تلاش فراوانی برای جبران هزینه و رسیدن به نقطه سر به سری انجام می‌دهند. باشگاه‌های موفق همواره دارای منابع درآمدی و تراز مالی بهتر هستند (نقدی و همکاران، ۱۳۹۲؛ ۲۲). از آنجایی که بازیکنان نقش کلیدی در موفقیت تیم‌ها دارند می‌توان از طریق سرمایه‌گذاری بر روی تیم‌های پایه و شناسایی استعدادها، آن‌ها را تحت تعلیم و مراقبت قرار داده و پس از مدتی به‌صورت بازیکنان حرفه‌ای تحویل دنیای فوتبال شوند. در تأیید این موضوع، محققین نیز بیان نموده‌اند به عقیده بسیاری از مدیران ورزشی یکی از راه‌های موفقیت باشگاه‌ها و تیم‌ها، سرمایه‌گذاری در شناسایی، پرورش و استفاده بهینه از بازیکنان جوان برای جانشینی بازیکنان فعلی است (سانتومیر ۲۰۱۲؛ ۳۵، نادریان، ۱۳۹۶؛ ۱۴). نادریان در سال ۱۳۹۶ در تحقیق خود به این نتیجه دست یافت که باشگاه‌های ورزشی برای اجرای برنامه‌ی بازیکن پروری اثربخش و مستمر، نیازمند فراهم نمودن و یا توسعه‌ی مجموعه‌ای از عوامل و شرایط در دو بخش عوامل محدودکننده و تسهیل‌کننده هستند. با وجود اهمیت موضوع اجرای برنامه جانشین پروری بازیکنان در باشگاه‌های ورزشی فرآیند

هیچ‌گاه یکی بدون دیگری به دست نمی‌آید. بلکه ارتباط بین آن‌ها مستقیم بوده و بر یکدیگر تأثیر متقابل دارند. لذا بدیهی است که برای برداشتن اولین گام‌ها در این راستا، لازم باشد طرحی کلی از ارزیابی عوامل اقتصادی مؤثر در موفقیت ورزشی باشگاه‌های لیگ برتر فوتبال ترسیم گردد. ورزش در ایران همیشه به‌عنوان یکی از مباحث فرعی در اقتصاد مورد توجه قرار گرفته است در حالی که در کشورهای توسعه‌یافته به‌عنوان یک رکن مهم اقتصادی به آن نگاه می‌شود. در کشورهای پیشرفته، بخش قابل توجهی از تولید ناخالص داخلی خود را از طریق رونق اقتصادی ورزش به دست می‌آورند، اما در ایران کمتر از ۱ درصد از تولید ناخالص داخلی از طریق اقتصاد ورزش تأمین می‌شود (عسکریان، ۱۳۸۳؛ ۳۷). از این‌رو توسعه اقتصادی ورزش اهمیت زیادی دارد. حال این سؤال مطرح می‌شود که در بخش باشگاه‌های ورزشی این ساز و کارهای اقتصادی چقدر می‌تواند مفید بوده و نقش تعیین‌کننده‌ای در موفقیت باشگاه‌های فوتبال لیگ برتر کشور داشته باشد؟ بستر اصلی موفقیت ورزشی باشگاه‌های ورزشی از طریق عوامل اقتصادی چیست؟ و چگونه است؟ در نهایت با توجه تغییرات هر روزه در دنیای کنونی ورزش و نقش عوامل اقتصادی در موفقیت ورزشی، نیاز به انجام تحقیقی جامع در مورد اثرگذاری این عوامل در موفقیت ورزشی تیم‌های لیگ برتر فوتبال ایران بوده و می‌توان امیدوار بود تا با استفاده از نتایج این تحقیق گامی مهم و ارزشمند در کاهش فاصله تیم‌های لیگ برتر فوتبال ایران با سایر لیگ‌های جهان برداشته شود. در نهایت با توجه به موارد ذکر شده تحقیقات متنوعی به‌صورت کلی بخش‌هایی از موفقیت و عدم موفقیت رشته‌های مختلف ورزشی را بررسی نموده‌اند، اما در این مطالعه سعی شد تا به‌صورت مستند، عوامل اقتصادی مهم در موفقیت تیم‌های فوتبال لیگ برتر جمهوری اسلامی ایران در لیگ پانزدهم و شانزدهم را بررسی شد.

روش شناسی

مطالعه حاضر تبیینی (علی) بوده و به لحاظ هدف، کاربردی می‌باشد. جامعه آماری شامل ۳۲ تیم لیگ برتر فوتبال جمهوری اسلامی ایران در سال‌ها ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ بودند که از بین آن‌ها ۱۷ تیم موفق و ۱۵ تیم ناموفق بر اساس هدف مطالعه بررسی شدند. طبق تعریف موفقیت، در سال ۱۳۹۴ هفت تیم موفق و هشت تیم

آسانی نیست که بتوان آن را به سادگی برنامه‌ریزی و به کار گرفت. موانع و مشکلاتی وجود دارد که اگر مورد توجه قرار نگیرد و حل نشود این فرآیند را بسیار کند و حتی ناموفق می‌نماید. البته این موانع متناسب با شرایط فرهنگی، جغرافیایی و وضعیت اقتصادی و ساختار باشگاه‌های ورزشی متفاوتند. کاشین و همکاران (۲۰۱۲) معتقدند که عملکرد خوب و بیشتر موفقیت‌های یک بازیکن فوتبال ناشی از دانش فنی، رفتارها و عملکرد یک مربی خبره و چند مهارتی است. در واقع، می‌توان ادعا کرد که در فوتبال بیش از هر رشته‌ی دیگری برای نقش مربی ارزش و اهمیت قائل شده‌اند. عموم مردم همواره مربیان را مسئول عملکرد ضعیف یک تیم می‌دانند و در صورت برد و گرفتن جایزه، آن‌ها را ستایش کرده و به آن‌ها پاداش می‌دهند. همچنین بلاک^۱ (۲۰۱۱) معتقد است که مربیان محور اصلی و رکن مهم تیم‌های ورزشی هستند و در اختیار داشتن مربیان قوی با دانش روز دنیا راه رسیدن به موفقیت را هموارتر می‌نمایند و از این منظر استخدام مربیان خارجی به عنوان سریع‌ترین راه دستیابی به افراد متخصص و کارآمد و نهایتاً موفقیت تلقی می‌شود. اگرچه در صورت نبود ارتباط صحیح و منسجم بین مربی، کادر فنی، بازیکنان و ... می‌تواند عواقب منفی و شکست را برای تیم به همراه داشته باشد. از طرفی می‌توان بیان نمود که مربیان سطح بالای خارجی هم در صورت شناخت همه جانبه از جامعه، باشگاه، طرفداران و ... و ماندگاری طولانی در کشور می‌توانند به موفقیت‌های بیشتر دست یابند. به عنوان نمونه می‌توان از برانکو ایوانکوویچ، زلاتکو کرانچار، ... نام برد (افضل پور، ۱۳۸۳؛ ۵۲). افضل پور و همکاران در سال ۱۳۸۴ در تحقیقی به این نتیجه رسیدند که وجود مربیان خارجی بیش از همه برای تیم‌های ایران مفید بوده است (۶۹/۳۴ درصد). علاوه بر عوامل ذکر شده، لبریز بودن ورزشگاه‌ها و برخورداری از تماشاگران چند صد میلیونی، فوتبال را به مردمی‌ترین ورزش جهان تبدیل کرده است (علی محمدی، ۱۳۹۰؛ ۱۷۴). بدون شک تماشاگران از ارکان اساسی فوتبال بوده و وجود این بخش مهم در مسابقات فوتبال باعث حساسیت، جذابیت، کاهش یا افزایش انگیزه در بازیکنان و مربیان می‌شود (جلیلیان، ۱۳۸۳؛ ۴۴). عدم حضور تماشاگران می‌تواند به از دست دادن سرمایه‌های اصلی ورزشی (هواداران)، کاهش درآمد باشگاه‌های ورزشی و عدم بهره‌گیری مناسب از منافع اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی حاصل از حضور آن‌ها اشاره کرد (ترک فر، ۱۳۸۹؛ ۱۰۵). در نهایت با توجه به اینکه موفقیت تجاری و موفقیت ورزشی ارتباط تنگاتنگی با یکدیگر دارند و

1. Black et al.

ناموفق بوده و مورد بررسی قرار گرفتند. غیرخطی به متغیر (متغیرهای) توضیحی مرتبط می‌باشد. همچنین با توجه به هدف تحقیق و متغیرهای مستقل اثرگذار بر وابسته، از آزمون رگرسیون چندگانه استفاده شد. لازم به ذکر است که مدل پروبیت دقیقاً همان مدل لاجیت بوده با این تفاوت که احتمال وقوع متغیر وابسته دارای توزیع نرمال استاندارد شده است.

(تابع شماره ۱)

$$Y_i = \alpha + \beta_1(\text{Sponsorship}) + \beta_2(\text{Investment on Base teams}) + \beta_3(\text{Team Location}) + \beta_4(\text{Fans}) + \beta_5(\text{Foreign Coach}) + \beta_6(\text{Level of Coach}) + \beta_7(\text{Cost}) + \beta_8(\text{National Player}) + \varepsilon$$

بیانگر احتمال موفقیت نسبت به عدم موفقیت $Y =$

مقدار ثابت $\alpha =$

به‌منظور تجزیه و تحلیل، داده‌ها از نرم‌افزار E Views (نسخه ۹) استفاده شد. در سطح آمار توصیفی (میانگین، درصدها، رسم نمودار و ...) و در سطح آمار استنباطی از آزمون رگرسیون لجستیک استفاده شد. سطح آلفای کوچک‌تر از ۰/۰۵ به عنوان سطح معناداری در نظر گرفته شده است.

نتایج

در این قسمت، مهم‌ترین اطلاعات توصیفی مربوط به متغیرهای مورد مطالعه بیان شده است. همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌گردد، مقدار میانگین متغیر موفق/ناموفق، ۰/۵۳ است. به عبارت دیگر ۵۳ درصد تیم‌ها طی این دو سال موفق بوده‌اند. میانگین وضعیت مربیان (خارجی/داخلی) برابر با ۰/۱۸ درصد بوده است؛ یعنی ۱۸ درصد تیم‌ها طی دو سال از مربی خارجی استفاده کرده‌اند. همچنین میانگین محل استقرار تیم‌ها برابر با ۰/۵۳ درصد بوده است، به عبارت دیگر ۵۳ درصد تیم‌ها در کلان‌شهرها استقرار داشته‌اند. همچنین میانگین متغیرهای سرمایه‌گذاری در تیم‌های پایه، میزان اعتبار کلی و حمایت مالی به ترتیب برابر با ۰/۶۶۷، ۷/۲۹ و ۷/۰۷ میلیارد تومان بوده است.

ناموفق بودند. همچنین در سال ۱۳۹۵، ده تیم موفق و شش تیم لازم به ذکر است در سال ۱۳۹۴ تیم پدیده مشهد بدون تغییر وضعیت در جدول قرار داشته (کسب رتبه ۱۰ در هر دو سال) و در هیچ‌کدام از دسته‌بندی‌ها قرار نگرفت. برای جمع‌آوری داده‌ها از آمارهای موجود در سایت سازمان لیگ فوتبال جمهوری اسلامی ایران، سایت بانک مرکزی (جهت به‌روز نمودن مبالغ)، سیستم‌های جستجوی اطلاعات در اینترنت، ورزش ۳، نود و همچنین مصاحبه با مدیران تیم‌ها و روابط عمومی‌ها استفاده شد. موفقیت یا عدم موفقیت ورزشی تیم‌ها را برحسب رتبه و جایگاه آن‌ها در جدول در مقایسه با سال قبل تعیین شد. بر این اساس موفقیت ورزشی بر حسب کسب جایگاه بالاتر نسبت به سال قبل (رتبه‌ی بهتر) تعریف عملیاتی شد. در واقع با توجه به این تعریف عملیاتی هر تیم نسبت به دوره قبل یا موفق بوده یا نبوده است و به عبارت دیگر موفقیت به عنوان یک متغیر کیفی یا موهومی با دو ارزش تعریف شد. با توجه به هدف تحقیق، با متغیر وابسته و کیفی دو ارزشی مواجه می‌باشیم. از طرفی حمایت مالی، سرمایه‌گذاری در تیم‌های پایه، محل استقرار تیم در کلان‌شهر یا شهرستان، طرفدار بیشتر در ورزشگاه، کادر فنی با سطح تحصیلات بالا، برخورداری از مربی خارجی یا داخلی، میزان اعتبار مالی تیم‌ها در هر فصل و تعداد بازیکن ملی متغیرهای مستقل تحقیق را تشکیل دادند. جهت توضیح تغییرات و تشخیص عوامل مؤثر بر آن از "الگوی با متغیر وابسته موهومی^۱ به نام تابع پروبیت^۲ استفاده شد (تابع شماره ۱). لازم به ذکر می‌باشد که جهت بررسی متغیرهای وابسته‌ی موهومی سه مدل احتمال خطی^۳، لاجیت^۴ و پروبیت قابل استفاده می‌باشند (گجراتی، ۱۹۹۵: ۶۲). الگوی احتمال خطی به دلیل مشکلاتی از قبیل ناهمسانی واریانس، نرمال نبودن توزیع جمله اختلال، احتمال پیش‌بینی مقادیر خارج از محدوده‌ی صفر و یک برای متغیر وابسته و همچنین پایین بودن R^2 معمولاً مورد استفاده قرار نمی‌گیرد. این مشکلات موجب شده که الگوهای موسوم به لاجیت و پروبیت که دارای متغیر وابسته کیفی با مقادیر صفر و یک می‌باشند، به طور گسترده‌ای مورد استفاده قرار گیرند. در واقع الگوهای لاجیت و پروبیت مدل‌های غیرخطی هستند به این ترتیب که متغیر وابسته یعنی احتمال وقوع حادثه به صورت

1. Dummy Dependent Variable Model
2. Probit
3. Linear Probability Model
4. Logit

جدول شماره ۱. اطلاعات توصیفی متغیرها (میانگین)

متغیر	میانگین
تحصیلات و مدارک کادر فنی (رتبه‌بندی)	۹/۷۱
تعداد بازیکن ملی	۱/۵
مربیان خارجی / داخلی	۰/۱۸۷
سرمایه‌گذاری در تیم‌های پایه	۰/۶۶۷
موفق / ناموفق	۰/۵۳۱
تعداد بلیط‌های فروخته شده	۷۷۰۷/۲۵
میزان اعتبار کلی (میلیارد)	۷۲۹۰۰۰۰۰۰۰
میزان حمایت مالی (میلیارد)	۷۰۷۰۰۰۰۰۰۰
محل استقرار تیم	۰/۵۳۱

نتایج آزمون همبستگی در جدول ۲ ارائه شده است. با توجه به اینکه اکثر ارقام کمتر از ۷۰٪ است، می‌توان بیان نمود که هیچ-گونه هم‌خطی بین متغیرهای وجود ندارد و اگر وجود داشته باشد، خطای تورش ایجاد نمی‌کند.

جدول شماره ۲. آزمون همبستگی متغیرها

متغیرها	تعداد بلیط	اعتبار مالی	حمایت مالی	محل استقرار تیم	مدیرک مربیگری	بازیکن ملی	مربی خارجی / داخلی	تیم‌های پایه	موفقیت
تعداد بلیط	۱	۰/۳۲۲	۰/۳۶۸	-۰/۳۳۳	۰/۲۵۸	۰/۸۳۳	۰/۳۶۴	۰/۳۱۶	۰/۳۰۷
اعتبار مالی	۱	۰/۳۲۲	۰/۹۴۵	-۰/۰۸۴	-۰/۰۸۲	۰/۱۷۱	۰/۱۰۱	۰/۰۷۵	۰/۰۰۱
حمایت مالی	۱	۰/۹۴۵	۱	۰/۲۲۴	-۰/۰۶۷	۰/۲۳۹	۰/۱۳۴	۰/۱۴۶	-۰/۱۱۳
محل استقرار تیم	۱	۰/۰۸۴	۰/۲۲۴	۱	۰/۰۳۳	۰/۵۸۶	۰/۴۵۱	۰/۶۷۲	-۰/۰۰۴
مدیرک مربیگری	۱	-۰/۰۸۲	-۰/۰۶۷	-۰/۰۳۳	۱	۰/۲۹۷	۰/۰۷۷	۰/۱۶۰	۰/۱۹۲
بازیکن ملی	۱	۰/۱۷۱	۰/۲۳۹	۰/۵۸۶	۰/۲۹۷	۱	۰/۳۴۲	۰/۵۴۰	۰/۲۵۱
مربی خارجی / داخلی	۱	۰/۱۰۱	۰/۱۳۴	۰/۴۵۱	۰/۰۷۷	۰/۳۴۲	۱	۰/۶۹۴	۰/۱۳۰
تیم‌های پایه	۱	۰/۰۷۵	۰/۱۴۶	۰/۶۷۲	۰/۱۶۰	۰/۵۴۰	۰/۶۹۴	۱	۰/۳۱۸
موفقیت	۱	۰/۰۰۱	-۰/۱۱۳	-۰/۰۰۴	۰/۱۹۲	۰/۲۵۱	۰/۱۳۰	۰/۳۱۸	۱

درصد صحت پیش‌بینی مدل در جدول ۳ ارائه شده است. در ستون اول، نتایج بر اساس محاسبه احتمال برابری متغیر وابسته با عدد یک و در ستون دوم، نتایج بر اساس محاسبه احتمال برابری امید ریاضی مشاهدات با مقادیر صفر و یک ارائه شده است. هر چه مقادیر به عدد صد درصد نزدیک‌تر باشند، توان تبیین مدل بالاتر خواهد بود.

جدول شماره ۳. آزمون درصد صحت پیش‌بینی مدل‌های تحقیق

عنوان	برابر متغیر وابسته	درصد صحت پیش‌بینی
$\gamma=0$ مشاهدات	۹۳/۳۳	۸۱/۸۰
$\gamma=1$ مشاهدات	۹۴/۱۲	۸۴/۶۱
کل مشاهدات	۹۳/۳۳	۶۵/۷۴

ارتباط با میزان سرمایه‌گذاری در تیم‌های پایه، نتایج نشان داد که رابطه‌ای معنادار وجود دارد و با توجه به ضریب برآورد شده برای این متغیر که مثبت بود، می‌توان نتیجه گرفت که بین سرمایه‌گذاری در تیم‌های پایه و موفقیت ورزشی تیم‌ها رابطه مثبت وجود دارد. همچنین با توجه به ضریب تعیین مک فادن مدل، مشخص شده که ۶۴ درصد تغییرات متغیر وابسته توسط مجموعه‌ی متغیرهای مستقل مزبور توضیح داده شده است. علاوه ، کمتر از ۵٪ است، می‌LR- این، با توجه به اینکه احتمال آماره توان گفت که در سطح اطمینان ۹۵٪ این مدل معنی‌دار بوده و از اعتبار بالایی برخوردار بوده است. به‌منظور بررسی نیکویی برازش مدل برآورد شده از آزمون‌های هاسمر- لموشو و اندروز که مطلوبیت مدل و میزان حمایت داده‌ها از مدل را بررسی می‌کند، استفاده شده است. با توجه به اینکه احتمال آماره آزمون هاسمر- لموشو و آماره اندروز بزرگ‌تر از ۰/۰۵ محاسبه شده است، لذا الگوی رگرسیونی مزبور از برازش مطلوبی برخوردار است و متغیرهای توضیحی توانایی توضیح وضعیت موفقیت ورزشی تیم را دارند.

نتایج حاصل از آزمون مدل را با استفاده از مدل پروبیت و داده‌های مقطعی در جدول ۴ آورده شده است. سطح معناداری محاسبه شده برای متغیر مستقل تعداد بلیط‌های فروخته شده در هر بازی و همچنین میزان اعتبار کلی تیم، کمتر از سطح خطای ۵٪ است. از این‌رو با توجه به ضریب برآورد شده، می‌توان نتیجه گرفت که بین تعداد بلیط‌های فروخته شده در هر بازی و همچنین میزان اعتبار تیم‌ها با موفقیت تیم یک رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. در مورد میزان حمایت مالی، نتایج نشان داد که بین این متغیر و موفقیت تیم رابطه معنادار منفی وجود دارد؛ اما در مورد محل استقرار تیم‌ها در کلان‌شهر یا شهرستان و همچنین تحصیلات و مدارک کادر فنی، نتایج نشان داد که بین این متغیرها و موفقیت ورزشی تیم رابطه معناداری وجود ندارد. اگرچه سطح معناداری محاسبه شده برای متغیرهای مستقل تعداد بازیکن ملی و همچنین استفاده از مربیان خارجی یا داخلی، کمتر از سطح خطای ۵٪ بود و این به معنی وجود رابطه معنادار با موفقیت ورزشی تیم‌ها بود، اما ضریب برآورد شده برای این متغیرها منفی بوده و نشان داد که بین تعداد این متغیرها و موفقیت ورزشی تیم‌ها، رابطه منفی وجود دارد. در

جدول شماره ۴. نتایج حاصل از آزمون مدل

متغیر	ضریب	Z آماره	اثرات نهایی	احتمال
مقدار ثابت	-۱/۳۴۲	-۱/۷۸۷	-۰/۴۲۰۵۴	۰/۰۷۳
تعداد بلیط‌های فروخته شده در هر بازی	۰/۰۰۰۲	۳/۱۵۲	$e-0.05$	۰/۰۰۱
میزان اعتبار کلی تیم	$e-1.0$	۴/۹۰	$e-1.0$	۰/۰۰۰
میزان حمایت مالی	$e-1.0$	-۳/۷۲۰	$e-1.0$	۰/۰۰۰
محل استقرار تیم در کلان‌شهر / شهرستان	-۱/۰۵۵۵	-۱/۵۶۷	-۰/۳۳۰۶۰۹۰۶	۰/۱۱۶
تحصیلات و مدارک کادر فنی	۰/۰۱۷۳	۰/۲۱۸	۰/۰۵۴۴۸۳۳۵	۰/۸۲۶
تعداد بازیکن ملی	-۰/۷۷۱	-۲/۱۴۶	-۰/۳۴۱۷۳۳۲۰	۰/۰۳۱
مربی خارجی / داخلی	-۴/۵۴	-۲/۶۸۳	-۱/۴۲۲۶۶۲۵۶	۰/۰۰۷
سرمایه‌گذاری در تیم‌های پایه	۴/۰۲۰۲	۳/۳۵۲	۱/۲۵۹۲۰۶۲۵۲	۰/۰۰۰
ضریب تعیین مک فادن			۰/۶۴	
آماره LR			۲۸/۵۱	
احتمال آماره LR			۰/۰۰۰	
آماره هاسمر - لموشو			۴/۱۹	
احتمال آماره هاسمر - لموشو			۰/۸۳	
آماره اندروز			۱۶/۴۶	
احتمال آماره اندروز			۰/۰۸	

تیم‌های لیگ برتر فوتبال ایران بود. نتایج نشان داد که بین تعداد بلیط‌های فروخته شده در هر بازی و موفقیت تیم‌های لیگ برتر فوتبال رابطه معنادار وجود دارد. در تبیین این یافته می‌توان به

بحث

هدف از تحقیق حاضر ارزیابی عوامل اقتصادی مؤثر در موفقیت ورزشی

مطالعات قبلی رجوع نمود. به طوری که سین^۱ (۲۰۰۱) نشان داد که حضور تماشاگران در ورزشگاه‌ها و خرید بلیط مسابقات، می‌تواند در توسعه فوتبال مؤثر باشند. می‌توان گفت که تماشاگران از مهم‌ترین و اصلی‌ترین سرمایه‌های یک باشگاه و لیگ ورزشی می‌باشند. به طوری که هوانگ^۲ (۲۰۰۶) بیان کرد که حضور در استادیوم‌های فوتبال به عنوان رایج‌ترین فعالیت فراغتی در میان هواداران ورزشی اروپا، درآمدهای اقتصادی عظیمی را تولید کرده است. از این رو می‌توان اظهار نمود که مشارکت تماشاچیان در خرید بلیط مسابقات و حضور در ورزشگاه‌ها می‌تواند، به عنوان مهم‌ترین بخش رویدادهای ورزشی باشد؛ که در موفقیت تیم‌های ورزش مؤثر باشد. از طرفی نتایج تحقیق اوراتشک^۳ (۲۰۰۵) حاکی از این است که فروش بلیط مسابقات منبع اصلی درآمد سازمان‌های ورزشی حرفه‌ای در روزهای ابتدایی می‌باشد، اما امروزه منابع درآمد دیگری مانند درآمدهای تجاری، حمایت‌های مالی و غیرمالی، جایگاه‌های ویژه و حق پخش رسانه‌ای به مراتب اهمیت بیشتری دارند، اما در کشور ما با توجه به اینکه قانون منسجمی در زمینه حق پخش رسانه‌ای و دیگر موارد ذکر شده وجود ندارد، بنابراین به احتمال زیاد می‌توان گفت که درآمد حاصل از بلیط فروشی می‌تواند از عواملی باشد که در موفقیت تیم‌های فوتبال لیگ برتر مؤثر باشد. با در نظر داشتن عوامل مذکور بدیهی است که داشتن تماشاگران زیاد در مسابقات، یکی از بزرگ‌ترین سرمایه‌هایی است که تیم‌های ورزشی می‌توانند در اختیار داشته باشند؛ بنابراین، مدیران تیم‌ها با ایجاد یک برنامه منظم جهت افزایش این سرمایه عظیم و بهبود برنامه‌های اقتصادی، باید به دنبال حضور بیشتر تماشاگران در مسابقات باشند و بدین منظور نیاز دارند تا از علائق تماشاگران و عوامل حضور آن‌ها در استادیوم تا حد امکان اطلاع یابند تا در ادامه‌ی راه از حمایت بیشتر آن‌ها به نتایج بهتر و همچنین موفقیت‌های بالاتری دست یابند. نتایج نشان داد که بین میزان اعتبار کلی و موفقیت تیم‌های فوتبال لیگ برتر ایران رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. شعبانی (۱۳۹۵)، گزارش نمودند که رابطه معناداری بین دو متغیر هزینه و رتبه تیم‌های لیگ برتر فوتبال ایران وجود دارد. دستمزدهای سنگین بازیکن و مربیان، هزینه‌های اسکان، رفت و برگشت تیم‌ها جهت شرکت در مسابقات باعث شده تا مدیران باشگاه تلاش فراوانی برای جبران هزینه و رسیدن به نقطه سر به سری را انجام دهند؛ بنابراین می‌توان گفت که باشگاه‌های موفق همواره دارای منابع

1. Cean
2. Huang
3. Woratschek

درآمدی و تراز مالی بهتر هستند (نقدی و همکاران، ۱۳۹۲؛ ۲۳) و متصدیان امر ورزش می‌توانند از طریق خصوصی‌سازی تیم‌های ورزشی و کسب درآمد بیشتر از روش‌های مختلف، در کاهش هزینه‌های ورزشی موفق بوده و در نتیجه در کسب نتیجه و عملکرد بهتر تیم سهیم شوند. بین میزان حمایت مالی و موفقیت تیم‌های فوتبال لیگ برتر ایران رابطه معنادار منفی وجود داشت. دی بوسجر و همکاران (۲۰۰۹) در پژوهشی نشان دادند که عوامل مالی، حمایت مالی، تسهیلات تمرینی و مربیگری از اولویت بالایی بر موفقیت ورزشی قهرمانی کشورهای منتخب دارد. همچنین بوهلک و رویسنسون (۲۰۰۹) بیان کردند که عواملی مانند ساختارهای استعدادیابی، حمایت علمی از ورزش، سیستم آموزشی و حمایت مالی بر موفقیت بین‌المللی ورزشکاران بیان کردند. در تبیین این یافته می‌توان گفت که موفقیت ورزشی مستلزم کسب دانش و اطلاعات علمی در مورد عوامل مؤثری است که منجر به این موفقیت‌ها می‌شوند. از این رو متصدیان فعال در زمینه ورزش بایستی از منابع مختلفی استفاده بهینه نمایند. همان طوری که گزارش شده است حمایت مالی به عنوان یکی از عوامل مؤثر بر موفقیت تیم‌های فوتبال لیگ برتر می‌باشد؛ بنابراین مدیران تیم‌های فوتبال باید با طرح‌ریزی و ارائه برنامه‌ریزی راهبردی در زمینه جذب حامیان مالی کوشا باشند. به طوری که امیرتاش و همکاران در سال (۲۰۱۲) بیان کردند که حمایت مالی در صنعت فوتبال ایران مهم‌ترین بعد تجاری کردن باشگاه‌های فوتبال است. همچنین مدیران باشگاه‌های ورزشی، با فراهم‌سازی تسهیلات مختلف برای شرکت‌های حمایت‌کننده می‌توانند آنان را به مشارکت در حمایت از تیم‌های ورزشی ترغیب نمایند. نتایج تحقیق حاضر نشان داد که بین شهر محل استقرار تیم و موفقیت آن رابطه معناداری وجود ندارد. در این تحقیق با توجه به اینکه حدود ۵۳ درصد از تیم‌ها در کلان‌شهرها واقع شده‌اند و مابقی آن (۴۷ درصد) در سایر شهرها وجود دارند می‌توان اظهار نمود که حتی استقرار در کلان‌شهر نمی‌تواند دلیلی برای دارا بودن زیرساخت‌های کاملاً استاندارد و متناسب با سطح حرفه‌ای فوتبال دنیا باشد. بر این اساس با توجه به اهمیت موضوع یعنی زیرساخت‌های یک تیم از جمله ورزشگاه اختصاصی می‌توان اظهار نمود که با برآورده نمودن آن می‌توان به طور مستقیم و غیرمستقیم سایر عوامل دخیل در موفقیت تیم‌ها را تحت تأثیر قرار داد. به عنوان مثال دارپ و همکاران (۲۰۱۰) در تحقیق خود دریافتند که افزایش کیفیت ویژگی‌های استادیوم با حضور مجدد تماشاگران ارتباط مثبت و معنی‌داری دارد؛ بنابراین، مدیران ورزشی

می‌توانند نقش خود را به طور مؤثری در ویژگی‌های مربوط به استادیوم نشان داده بدین معنا که با افزایش علاقه به ورزش، تمایل هواداران ورزشی نیز برای اینکه به عنوان مصرف‌کنندگان مطرح شوند، افزایش یافته است. تیم‌ها و شرکت‌های ورزشی نیز بسیار علاقه‌مندند تا جایی که امکان دارد مصرف‌کنندگان بیشتری را برای خرید بلیط‌های مسابقات و در پی آن محصولات خود جذب کنند تا از این طریق بر درآمدزایی و سودآوری و جبران هزینه‌های آن‌ها بیافزایند و بقای خود را در این صنعت عظیم تضمین کنند. نتایج نشان داد که بین تحصیلات و مدارک کادر فنی و موفقیت تیم رابطه معناداری وجود ندارد. کاشین و همکاران (۲۰۱۲) معتقدند که عملکرد خوب و اکثر موفقیت‌های ورزشی، ناشی از دانش فنی، رفتارها و عملکرد یک مربی خیره و چندمهارتی است. در واقع، می‌توان ادعا کرد که در فوتبال بیش از هر رشته‌ی دیگری برای نقش مربی ارزش و اهمیت قائل شده‌اند. عموم مردم همواره مربیان را مسئول عملکرد ضعیف یک تیم می‌دانند و در صورت برد و گرفتن جایزه، آن‌ها را ستایش کرده و به آن‌ها پاداش می‌دهند. گاملستر^۱ (۲۰۱۳) نقش سرمربیان را در عملکرد تیم‌های ورزشی ویژه می‌داند و معتقد است موفقیت تیم‌های ورزشی، حاصل از رهبری موفقیت‌آمیز و مؤثر سرمربیان آن‌ها است. یوفا (۲۰۱۳) از مربیان موفق در فوتبال به عنوان مربیان کامل نام می‌برد و ویژگی‌هایی نظیر تجربه و دانش بالا در تمام سطوح فوتبال (تاکتیک، تکنیک، آمادگی جسمانی و روانشناسی)، مهارت در استخدام و به کارگیری بازیکنان، ساخت فرهنگ تیمی مطلوب، برقراری ارتباط خوب با رسانه‌ها، داشتن تفکر استراتژیک و برنامه بلندمدت را برای این مربیان بر می‌شمرد. نتایج تحقیق سلیمانی و همکاران در سال ۱۳۹۴ نشان داد که از دیدگاه مدیران شرکت‌کننده در تحقیق، در بین معیارهای موفقیت در باشگاه‌داری به ترتیب مهارت‌های مدیریتی، مهارت‌های ارتباطی، گواهینامه‌های دوره‌های آموزشی تخصصی و تحصیلات مدیران، بیشترین تأثیر را در موفقیت یک باشگاه داشته‌اند و بر این اساس داشتن مهارت‌های مدیریتی و ارتباطی مهم‌ترین معیار و شایستگی برای باشگاه‌داری بوده و داشتن گواهینامه‌ی دوره‌های تخصصی و تحصیلات در رتبه‌های بعدی قرار داشتند. در این تحقیق با توجه به اینکه الزام AFC دارا بودن حداقل مدرک مربیگری A آسیا برای مربیان بود، بنابراین تمام مربیان تیم‌ها و همچنین اکثر کمک‌های آن‌ها دارای این مدرک بوده و از این جهت تقریباً یکسان بودند و این خود می‌تواند معنادار نبودن نتایج

را توجیه نماید؛ اما بررسی اینکه مربی صرفاً دارای مدرک A آسیا بوده، تجربه‌ی حضور در دوره‌های پیشرفته‌تر در کشورهای صاحب فوتبال، سابقه‌ی بازیکنی در تیم‌های رده بالا، به‌روز بودن و همچنین تجربه‌ی مربیگری در تیم‌ها و کشورهای مختلف که از عوامل مؤثر در موفقیت تیم‌های می‌باشند را می‌توان بررسی و در نهایت با قدرت بیشتر وضعیت را تفسیر نمود. در ارتباط با تعداد بازیکن ملی و همچنین وضعیت مربیان (از نظر داخلی یا خارجی بودن آن‌ها) با موفقیت ورزشی تیم‌ها با موفقیت ورزشی تیم‌ها رابطه‌ای معنادار منفی وجود دارد. تعداد بازیکنان سطح بالا و ملی و همچنین مربیان با دانش روز به عنوان دو عامل مهم در موفقیت ورزشی تیم‌ها قلمداد می‌شوند. در اختیار داشتن بازیکنان قوی با سابقه‌ی حضور در تیم‌های ملی و سایر تیم‌های خارجی پیشرفته به نحو مؤثری می‌تواند موفقیت باشگاه‌ها را تضمین نمایند. همچنین اگرچه مربیان محور اصلی و رکن مهم تیم‌های ورزشی هستند و از بین عوامل مؤثر در موفقیت، مربی در رهبری تیم به عنوان یک سازمان دهنده قوی و زیربنای هر پیشرفت مطرح است (فراست، ۱۳۶۶؛ ۷۱) اما جدا از بحث تئوریک به بخش اجرایی حرفه‌ای نیز نیاز داریم که حداقل تحصیلات دانشگاهی داشته باشند. در این تحقیق با توجه به اینکه تعداد مربیان خارجی شاغل در ایران انگشت‌شمار می‌باشند بنابراین معنادار نبودن این فرضیه را می‌توان به این وضعیت مربوط دانست و احتمالاً با بررسی‌های بیشتر و در اختیار داشتن نمونه‌های بالاتر می‌توان به نتیجه‌ی جدیدتری دست یافت. همچنین با بررسی‌های همه جانبه نه‌تنها عوامل اقتصادی می‌توان در ارتباط با سایر عوامل مؤثر به‌طور دقیق‌تر نقش سایر عوامل را نیز بررسی نمود. نتایج نشان داد که بین سرمایه‌گذاری در تیم‌های پایه و موفقیت تیم‌های فوتبال لیگ برتر ایران رابطه معنادار مثبت وجود دارد. در تبیین این یافته می‌توان به نتایج مطالعات قبلی رجوع نمود به طوری که سانتومیر^۲ (۲۰۱۲) و نادریان (۱۳۹۶) بیان کردند که یکی از راه‌های موفقیت باشگاه‌ها و تیم‌های ورزشی، توانایی و میزان سرمایه‌گذاری در شناسایی، پرورش و استفاده بهینه از بازیکنان جوان برای جانشینی بازیکنان فعلی است. با توجه به این یافته می‌توان نتیجه گرفت که سرمایه‌گذاری بر روی بازیکنان پایه در باشگاه‌های ورزشی فرآیند آسانی نیست که بتوان آن را به سادگی برنامه‌ریزی و به کار گرفت. از این در اجرای این برنامه جانشین‌پروری موانع و مشکلاتی وجود دارد که اگر مورد توجه قرار نگیرد و حل نشود این فرآیند را بسیار

به صورت کلی برحسب مدل ارائه شده می‌توان گفت که عوامل اقتصاد مؤثر بر موفقیت تیم داری یک رویکرد سیستمی فرایندنگر است که لازم است ارتباط بین ابعاد این سیستم در تیم‌ها بررسی شود تا قوت‌ها و قابلیت‌های موجود هم‌افزا گردند و ضعف‌ها و چالش‌ها مرتفع شوند. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که موفقیت ورزشی تیم‌های لیگ برتر فوتبال از طریق بازیگری و اصلاح سیاست‌های اجرایی ورزش قهرمانی به‌ویژه توجه به عوامل اقتصادی، بازار نقل و انتقالات و ساختار رقابت لیگ زمینه‌سازی و بسترسازی می‌شود و با پیاده‌سازی سیستم مدیریت راهبردی خرده سیستم‌های مدیریت استعداد، ذینفعان (مربیان، ورزشکاران و مدیران)، بازاریابی، مالی (درآمدها، هزینه‌ها و حمایت مالی) و اجرایی باشگاه هم ارتقا می‌یابند و هم افزا تر می‌شوند و در نتیجه بسترهای برای موفقیت ورزشی تیم‌های فوتبال ایران فراهم گردد. از این رو موج تغییر سبب ارتقاء عملکرد اقتصادی (تجاری و مالی) ورزشی تیم می‌شود و با افزایش سرمایه مالی و اثربخشی مدیریت مالی تیم سبب پایداری سازی اقتصادی تیم و در نتیجه موفقیت ورزشی تیم‌های فوتبال لیگ برتر در شرایط مختلف می‌شود.

کند و حتی ناموفق می‌نماید. به طوری که نادریان (۱۳۹۶) در مطالعه‌ای این موانع را متناسب با شرایط فرهنگی، جغرافیایی و وضعیت اقتصادی و ساختار باشگاه‌های ورزشی متفاوتند گزارش نمودند؛ بنابراین برای اینکه باشگاه‌های ورزشی بتوانند میزان موفقیت خود را افزایش دهند باید از یک روند برنامه‌ریزی شده برای کشف استعدادهای ورزشی استفاده نماید و همچنین بتواند با توجه به امکانات و مربیان با دانش این استعدادهای ورزشی را پرورش دهد.

نتیجه گیری

در نهایت باید گفت که نظام باشگاه و تیم داری بسیار پیچیده است. نتایج ارائه شده در تحقیق حاضر کمک می‌کند که با ساده‌سازی کل سیستم تیم داری به درک بهتری از تمامیت سیستم دست یابیم. عوامل اقتصادی مؤثر بر موفقیت ورزشی تیم‌های فوتبال لیگ برتر ایران در قالب ابعاد ارائه شده می‌توانند تحلیل، تبیین و تفسیر شوند. این ابعاد شاید نمی‌تواند روابط اجزای درونی و بیرونی سیستم اقتصاد تیم داری را به‌طور کامل توضیح دهد، اما درک مکانیسم‌های اساسی آن را آسان‌تر می‌کند.

مراجع

1. Afzalpur M. Gharakhanlu R. Khodadad A. (2003). Assessing the role of foreign coaches in the success of national teams and soccer clubs in Iran. Olympic. 3(27), 51-71. (Persian)
2. Afzalpur M. Khodadad A. Gharakhanlu R. (2004). The necessity of using foreign football coaches from the perspective of experts. Research in Sport Sciences. 7, 108-91. (Persian)
3. Alimohammadi H. Tondnevis F. Hadavi F. (2014). Developing Validating and Reliabilization of an Instrument for assessing Factors Affecting Sport Spectators Involvement of Iran`s Football Volleyball and Basketball Professional Leagues. Sport Management Studies, 22, 173-188. (Persian)
4. Amirtash A.M Mozaffari S.A Faraji G. (2012). Determination of brand valuation standards of football super league clubs of Iran European Journal of Experimental Biology, 2(5), 1529-1533.
5. Askarian F. The investigation of economics in Iran sport industry between 1377-1380. Doctorate Thesis Tehran University Faculty of Physical Education and Sport Sciences. 2005. (Persian)
6. Bahram Fard H. Khabiri M; Fereydouni M; Seyyedi S.S. (2014). The effect of team stability and its factors on the success rate of a team in Iran's soccer league. Sports Management Magazine. 8(2), 169-187. (Persian)
7. Black SJ. Weiss MR. (2011). The Relationship Among Perceived Coaching Behaviors Perceptions of Ability and Motivation in Competitive Age – Group Swimmer Journal of Sport & Exercise Psychology, 14(3), 94-77.
8. Bohlek N. Rabinson L. (2009). Bench marking of elite sport systems. Management Decision. 47(1), 67 – 84.
9. Cushion C. Ford P R. Williams A. M. (2012). Coach behavior and practice structures in youth soccer. Journal of Sports Sciences, 30(15), 1631-1641.
10. De Bosscher V. De Knop P. Van Bottenburg M. Shibli S. Bingham J. (2009). explaining international sporting success: An International comparison of elite sport systems and policies in six countries. Sport Management Review, 6(2), 185-215.
11. Dhurup M. Mofoka MA. Surujlal J. (2010). The relationship between stadium sportscapes dimensions desire to stay and future attendance. African Journal for Physical Health Education

- Recreation and Dance. 16(3), 43-56.
12. Ehsani m (2003). Review the challenges of becoming professional. Solidarity newspaper. 1003. (Persian)
  13. FIFA Big Count. (2007). "270 Million People Active in Football" FIFA Communications Division Information Services. 31.
  14. Frast R. (1987). Practical Psychology (Application of Psychic Concepts in Physical Education and Coaching). Translate by: Alijani and Nourbakhsh. Researches and Education office of Physical Education Organisation. (Persian)
  15. Gammelsater H. (2013). Leader succession and effectiveness in team sport. Sport Business and Management: An International Journal. 3(4), 285-296.
  16. Gujarati ND. (1995). Basic Econometrics 3rd Edition McGraw-Hill.
  17. Huang Yu. (2006). An analysis of sport business in the great China region from a strategic perspective. International journal of sport management and marketing. 4, 349-358.
  18. Jalilian Gh. (2003). A description of the status of professional soccer clubs in Iran and comparison with several selected countries PhD thesis Faculty of Physical Education Tarbiat Modares University. (Persian)
  19. Naderian M. (2017). Application of force field models for planning succession planning clubs football players Contemporary Studies on Sport Management, 7(13), 13-22. (Persian)
  20. Naghdi Y. Kaghazian S. Afsharpey A. (2014). Analysis of the Economic Factors affecting income of Football Clubs (Selected World Clubs). Journal Management System. 2(1), 21-43. (Persian).
  21. Santomier J. (2012). Physical Educators Attitudes and the Mainstream: Suggestions for Teacher Trainers Adapted Physical Activity Quarterly (APAQ), 2(4), 34-46.
  22. Sean H. Jonattan M. Christine H. (2001). A Game of two halves the business of football governance research center recognized center of Brickbat University of London.
  23. Shabani A. (2016). The Relationship Between the cost and rank in the premier league football clubs (Case Study Printed Media in League XIV). Communication Management in Sports Media, 4(13), 23-29. (Persian)
  24. Soleimani Kh. Yousefi B. Rahmani N. Kazemi S. (2016). Ranking of managerial and professional factors of private sports clubs in Kermanshah. New Approaches to Sport Management. 3(8), 29-39. (Persian)
  25. The Union Europe Football Confederation (UEFA). (2013). Grade A coaching book. Coaches Education Committee.
  26. Torkfar A. (2010). The Impact of Motivational Factors on Attracting Audiences to the Iranian Football Championship. Quarterly Journal of Sport Sciences. 7, 1(26), 105. (Persian)
  27. Woratschek H. Schafmeister G. (2005). New Business Models for the Value Analysis of Sport Organizations.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی